

Проект 2007СВ16ІРО008-2013-3-008 «Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци - AGROCOMP», съфинансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество

ИПП България – Турция ССІ № 2007СВ16ІРО008

Договор: 2007СВ16ІРО008-2013-3-008-3

”Предоставяне на консултации за проучвания, оценки, анализи, дизайн” - фаза 6

**ФИНАЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПРОЦЕСА
НА КОПОСТИРАНЕ ВЪРХУ НИВОТО НА ЗАМЪРСЯВАНЕ
В ОБЩИНА ПОМОРИЕ**

Възложител: Сдружение „Европа и Ние”, гр. Поморие

Изпълнител: Българо-австрийска консултантска компания АД

Настоящият проект се изпълнява от Сдружение „Европа и Ние”, България в партньорство със Селскостопанската камара на Пънархисар Турция и се съфинансира от ЕС чрез програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България – Турция 2007 – 2013 ССІ номер 2007СВ16ІРО008

УВОД

Настоящата оценка е проведена в рамките на проучване, осъществено по проект "Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци ", финансиран от Европейския Съюз чрез Програмата за Трансгранично сътрудничество по ИПП България – Турция ССИ номер 2007СВ16ІР0008. Проучването има за цел за оценка на ефективността на процеса на компостиране, ползите от компостирането на ниво местно замърсяване, очакваното дългосрочно въздействие върху природата и околната среда. По-специално тази дейност ще допринесе за общата оценка на ефективността и успеха на проекта "Съвместна промоция на компостирането на земеделски отпадъци".

Сдружение „Европа и Ние“ е водещ партньор по проекта, реализиран в сътрудничество с турския партньор Селскостопанска Камара Пънархисар, гр. Пънархисар, провинция Къркларели.

Проведеното проучване, основа на настоящата оценка, бе осъществено от консултантски екип на Българо-австрийска консултантска компания АД, нает от Сдружение „Европа и Ние“. Паралелно проучване се провежда и в турския целеви регион (община Пънархисар, провинция Къркларели) от партньора по проекта. В резултат на проведените паралелни проучвания в двата целеви региона на проекта, ще се разработи трансграничен доклад за въздействието на процеса на компостиране върху нивото на замърсяване в общините Поморие и Пънархисар, който ще спомогне и за цялостната оценка на ефекта от реализирането на проекта.

ЦЕЛИ НА ПРОЕКТА

Общата цел на проект "Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци" е да се подобри качеството на живот в трансграничния регион чрез ефективно използване и опазване на общите природни ресурси. Проектът насърчава компостирането като инструмент за борба с количествата отпадъци и въздействието на изменението на климата в трансграничния регион.

Специфичните цели на проекта са:

- Намаляване отрицателното въздействие на селското стопанство върху околната среда чрез насърчаване на компостирането на селскостопански отпадъци;
- Намаляване въздействието на изменението на климата върху околната среда чрез разработване на съвместен план за действие за управление на селскостопанските отпадъци и развитие на екологосъобразно поведение в трансграничния регион.

МЕТОДОЛОГИЯ

Ангажиран за провеждане на настоящата оценка бе консултантският екип на Българо-австрийска консултантска компания АД, който предложи методология за реализиране на дейността, разработи анкетния формуляр, извърши проучване на терен и подготви обобщение, анализ и оценка на резултатите от проучването.

Целта на проучването е оценка на ефективността на процеса на компостиране, въздействието на компостирането върху нивото на замърсяване в целевия регион, очаквания дългосрочен ефект върху природата и околната среда. В община Поморие селското стопанство заема значителна роля в местната икономика. В резултат на това са налице много отпадъци от земеделските дейности. Компостирането на биоразградимите селскостопански отпадъци е правилно и отговорно решение за управление на отпадъците, но все още информацията за ползите от компостирането не е достатъчна. В рамките на проекта са проведени редица дейности, имащи за цел да повишат информираността сред земеделските стопани за ползите от компостирането и да стимулират отговорно и екологосъобразно поведение към генерираните селскостопански отпадъци.

Изпълнението на настоящия договор започна с провеждане на проучване и идентифициране на земеделските стопани на територията на Община Поморие, генериращи големи количества отпадъци, оценка на информираността им и на мотивацията им да компостират биоразградимите си отпадъци. Разработи се методика за оценка и избор на земеделски стопанства на територията на двете целеви общини –

Поморие и Пънархисар, в които да се монтират демонстрационни платформи за компостиране. На база на методиката бяха оценени и подбрани 12 (10 + 2 резервни) земеделски стопанства – по 6 във всеки регион, като в 10-те, получили най-високи оценки, се монтираха демонстрационни платформи за компостиране. Подбраните земеделски стопани преминаха през специализирано обучение, по време на което да се запознаят с основните принципи в компостирането и работата с демонстрационните платформи. В двата целеви региона се създадоха Групи за наблюдение, осъществяващи мониторинг на процеса на компостиране в съответната община. Настоящата оценка се базира и на докладите от провежданите наблюдения и дискусии на групите за наблюдение.

Настоящият доклад има за цел да оцени ефекта от компостирането върху околната среда чрез реализиране на допитване до целевите групи и анализ на работата на Групата за наблюдение в Община Поморие. В частност проучването ще допринесе за цялостна генерална оценка за ефективността от реализирането на проекта и постигнатия успех.

Териториален обхват: Община Поморие, област Бургас, Република България

Период на реализация: ноември - декември 2014 година.

Целеви групи: фермерите, в чиито стопанства са монтирани демонстрационни платформи за компостиране, земеделски стопани, членове на Групата за наблюдение, формирана по проекта, представители на местни и регионални власти, РИОСВ, неправителствени организации, представители на бизнеса, общественост.

Методология за изпълнение на дейността:

- Разработване на "изходяща" анкета за оценка на ефекта от компостирането;
- Обсъждане и одобрение на анкетата от страна на Възложителя и неговия партньор;
- Установяване на контакти с респондентите, попълване на анкетата;
- Обобщение, обработка и анализ на събраната информация;
- Преглед, обобщение, анализ и оценка на работата на Групата за наблюдение на българския целевия регион (работа на терен и наблюдение на процеса на компостиране и работните срещи на Групата за наблюдение за обсъждане на напредъка в компостирането);
- Разработване на окончателната оценка на въздействието на процеса на компостиране върху нивото на замърсяване в община Поморие.

Настоящият проект се изпълнява от Сдружение „Европа и Ние”, България в партньорство със Селскостопанската камара на Пънархисар Турция и се съфинансира от ЕС чрез програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България – Турция 2007 – 2013 ССИ номер 2007СВ16ІР0008

Метод за събиране на данни: дескриптивен. Проучването се основава на получаване на първични данни чрез анкетиране – респондентите четат въпросите и саморъчно отговарят.

Общ брой попълнени анкетни формуляри: 42.

Екип на терен: 2 анкетъори.

Обобщение, анализ, оценка, доклад: 1 експерт.

I-ВА ЧАСТ: АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ

СТРУКТУРА НА АНКЕТАТА

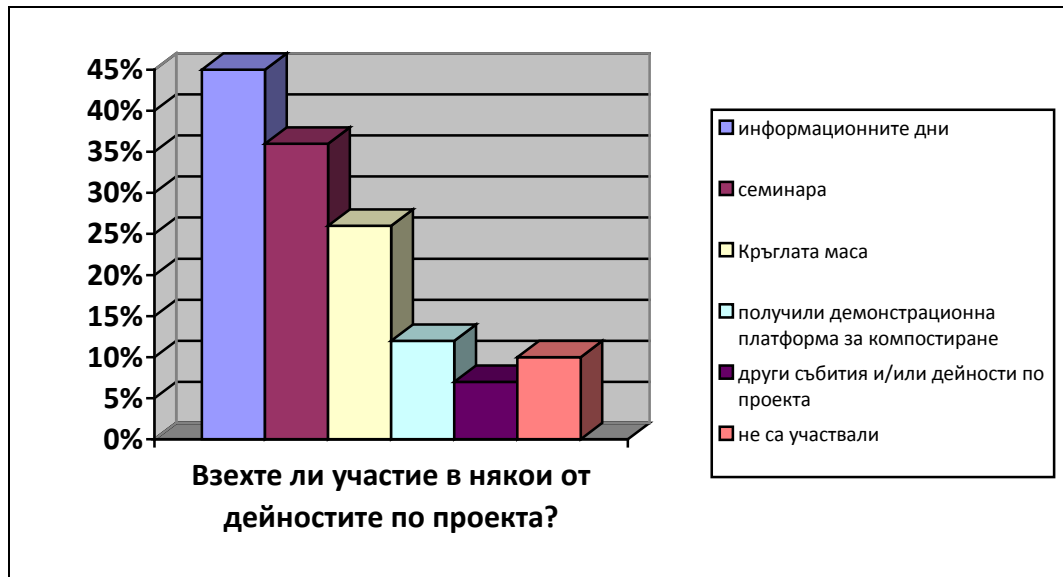
Анкетата съдържа въпроси, свързани с оценка на информираността относно компостирането на биоразградими отпадъци и на ефективността от процеса на компостиране. Въпросите са обособени в два раздела: (1) Обхваща 9 общи и насочващи въпроси за изразяване на мнение и оценка на ефективността; (2) Съдържа 4 въпроса за предоставяне на общи данни за реципиента. Анкетите са анонимни.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

1. Взехте ли участие в някои от дейностите по проекта?

Почти половината от запитаните - 45 %, са участвали в информационните дни, организирани по проекта, 36 % са взели участие в семинара, 26 % в Кръглата маса. 12 % споделят, че са получили демонстрационна платформа за компостиране, а други 7 % - че са участвали в други събития и/или дейности по проекта. 10 % от анкетирания не са участвали в дейности по проекта. Анализът на резултатите сочи, че най-висок е процентът на участниците в информационните дни по проекта. Всички стопани, получили съдове за компостиране, и тези, участвали в основните събития по проекта, са се включили в попълването на анкетата и са дали своята оценка за ефекта от компостирането в индивидуален аспект, както и цялостна оценка за ефекта върху нивото на замърсяване на околната среда в региона. В проучването са се включили и респонденти, които не са участвали в нито едно от събитията по проекта, затова можем да считаме, че тяхното мнение е независимо и обективно /фиг. 1/.

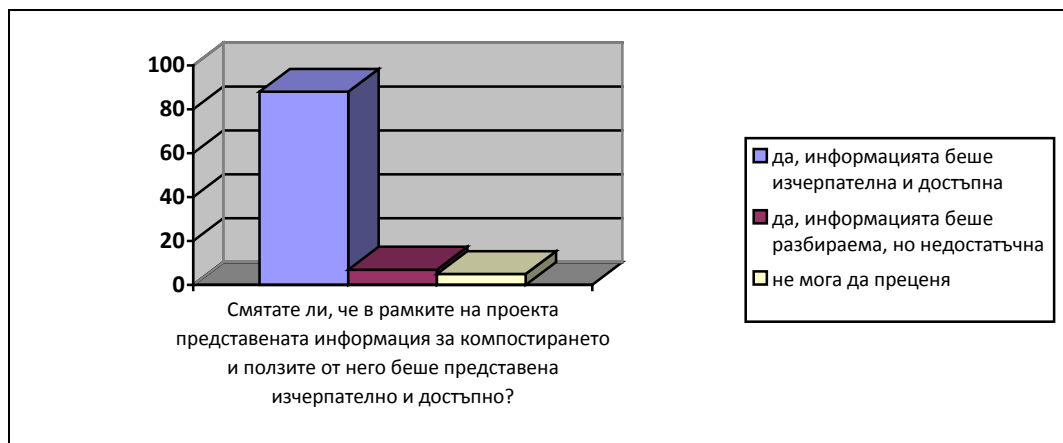
Фиг. 1

Изводи:

1.Болшинството от анкетираниите са участвали в събитията/дейностите, реализирани по проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци“.

2. Смятате ли, че в рамките на проекта представената информация за компостирането и ползите от него беше представена изчерпателно и достъпно?

37 от анкетираниите – 88 % са отговорили, че представената информация за компостирането и ползите от него е била изчерпателна и достъпна, 7 % споделят, че информацията е била разбираема, но недостатъчна, а 5 % (2-ма души), не могат да преценят. Няма анкетирани, за които информацията да не е била изчерпателна или достъпна. Анализът на отговорите сочи цялостна позитивна оценка и задоволство от количеството и качеството на изнесената информация /фиг. 2/.

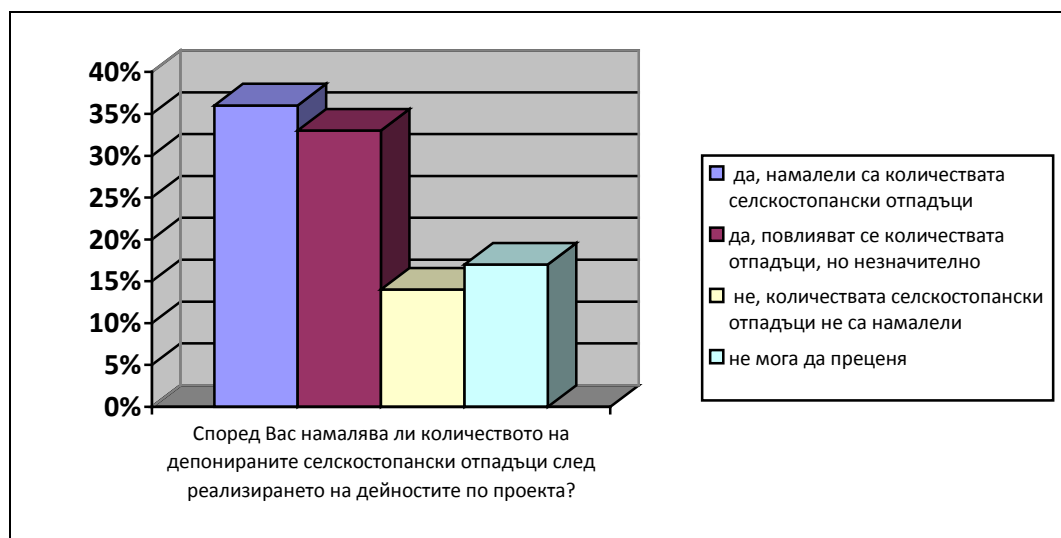
Фиг. 2

Изводи:

- Болшинството анкетирани изразява своето задоволство от качеството и количеството на поднесената информация за компостирането и ползите от него.

3. Според Вас намалява ли количеството на депонираните селскостопански отпадъци след реализирането на дейностите по проекта?

Над 2/3 от запитаните – 69 %, считат, че количеството на депонираните селскостопански отпадъци е намаляло (36 %) или се е повлияло (33 %) след реализирането на проектните дейности. 14 % са на мнение, че няма намаляване кд количествата селскостопански отпадъци на депо, а 17 % не могат да преценят. Прави впечатление високия процент респонденти, изразяващи позитивна оценка по въпроса. Имайки предвид, че над 83 % от анкетираните са земеделски стопани и на база анализ на отговорите на този въпрос, логичен е изводът, че след провеждането на проекта е намаляло количеството на селскостопанските отпадъци на депо /фиг. 3/.

Фиг. 3

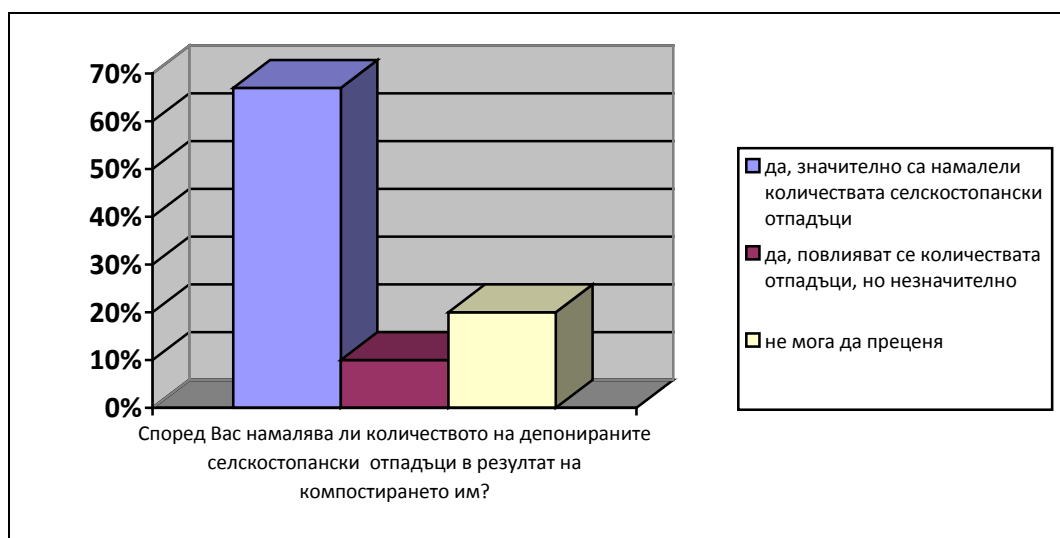
Изводи:

- Над 2/3 от запитаните са на мнение, че количеството депонирани селскостопански отпадъци е намаляло или се е повлияло след реализирането на проекта.

4. Според Вас намалява ли количеството на депонираните селскостопански отпадъци в резултат на компостирането им?

Въпреки че този въпрос е насочен само към земеделските стопани, получили демонстрационни платформи за компостиране в рамките на проекта, отговорилите са повече от 5 (общо 9 души), което вероятно се дължи на неразбиране и/или на факта, че някои респонденти споделят личен опит от компостиране. Отговорите на въпроса показват следните резултати: 67 % от отговорилите смятат, че в резултат на компостирането значително са намалели количествата селскостопански отпадъци, 1 респондент е на мнение, че количествата отпадъци се повлияват, но незначително, а други 2-ма не могат да преценят. Ако приемем, че всички отговорили на този въпрос компостират биоразградимите си отпадъци, показателен е високият процент на позитивно отговорилите. Той недвусмислено потвърждава ползата от компостирането на биоразградими отпадъци – както за земеделското и личното стопанство и за бита, така и за околната среда като цяло – чрез компостиране се намалява нивото на замърсяване и се допринася за по-чиста и съхранена природна среда /фиг. 4/.

Фиг. 4

Изводи:

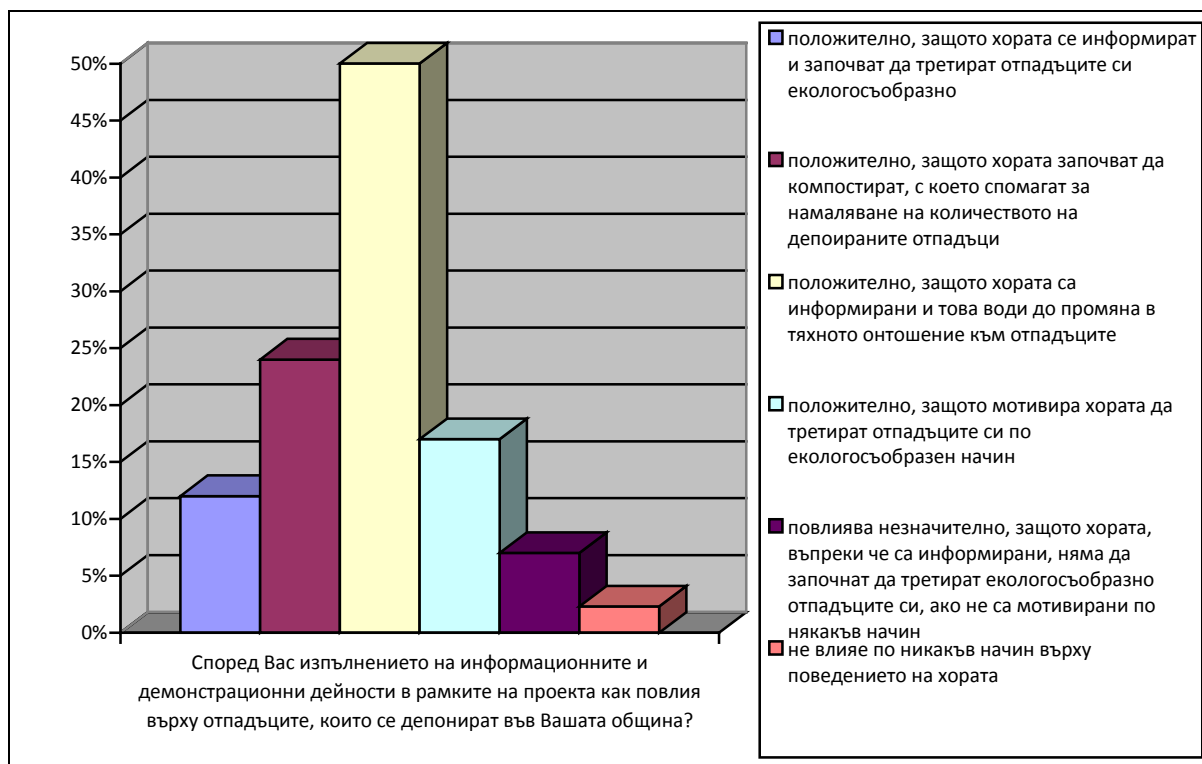
1. 2/3 от запитаните са на мнение, че в резултат на компостирането намалява количеството на депонираните селскостопански отпадъци, което е много висок процент в подкрепа на компостирането на биоразградими отпадъци.

5. Според Вас изпълнението на информационните и демонстрационни дейности в рамките на проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци” как повлия върху отпадъците, които се депонират във Вашата община?

Положителните отговори на този въпрос надхвърлят 100 %, тъй като повечето от анкетираните са давали по повече от един отговор. Половината от респондентите (50 %) заявяват, че изпълнението на проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци“ е повлияло положително върху нивото на отпадъците в общината, защото хората са се информирали и това е довело до промяна в тяхното отношение към отпадъците. Други 24 % са на мнение, че благодарение на проекта хората са започнали да компостират, което допринася за намаляване на количеството на депонираните отпадъци. 29 % смятат, че по този начин хората са мотивирани да третират отпадъците си по екологосъобразен начин. 7 % от запитаните са на мнение, че реализирането на информационните и демонстрационни дейности по проекта е имало незначителен ефект върху отпадъците в общината, тъй като хората, въпреки че са информирани, няма да започнат да третират екологосъобразно отпадъците си, ако не са мотивирани по някакъв начин. Само един от респондентите изразява негативно мнение, като смята, че проектът не е повлиял по никакъв начин върху поведението на хората, още един не може да прецени. Анализът на отговорите категорично показва подкрепата за компостирането като начин за справяне с биоразградимите отпадъци и доверието, което респондентите имат към екологосъобразното третиране на биоотпадъците. Почти всички участници в проучването са на мнение, че реализирането на проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци“ оказва значителен ефект върху нивото на депонираните отпадъци в община Поморие. /фиг. 5/.

Фиг. 5

Изводи:

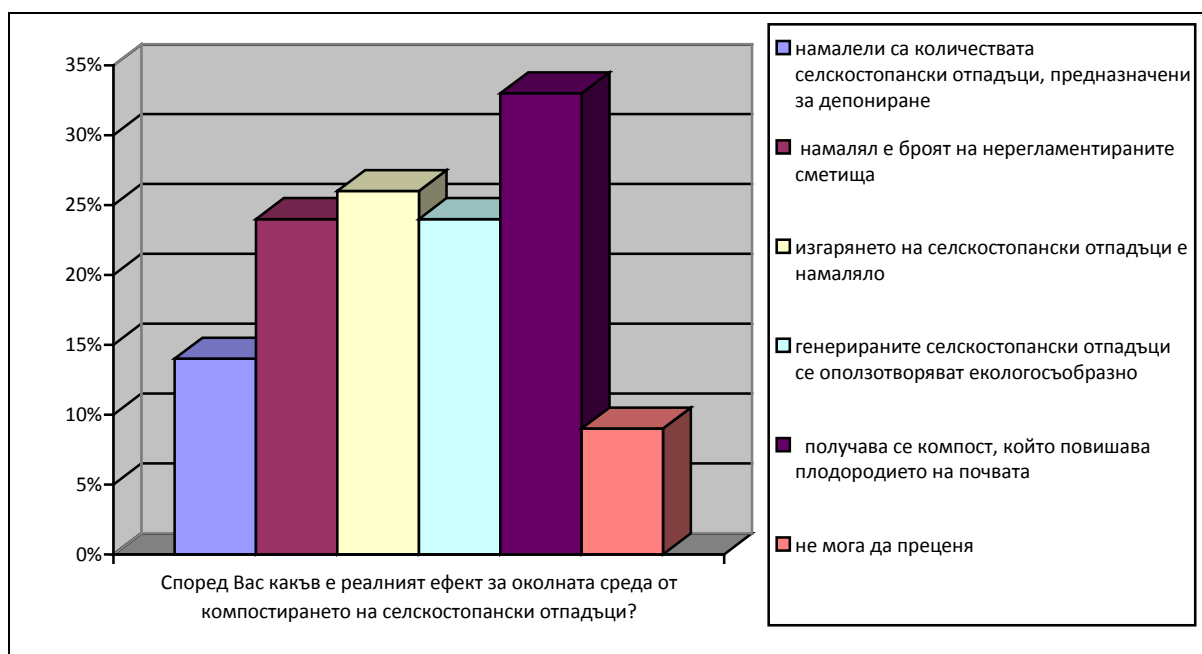
1. Почти всички запитани са на мнение, че реализирането на проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци“ оказва значителен ефект върху нивото на депонираните отпадъци в община Поморие;
2. Налице е категорична подкрепа и доверие към компостирането като екологосъобразен начин за справяне с биоразградимите отпадъци.

6. Според Вас какъв е реалният ефект за околната среда от компостирането на селскостопански отпадъци?

Отговорите с положителна оценка за реалния ефект отново надхвърлят 100 %, тъй като повечето от анкетираните са давали по повече от един отговор: най-много, 33 % от анкетираните са на мнение, че реалният ефект от компостирането се състои в производството на компост, който значително повишава почвеното плодородие. 26 % от запитаните смятат, че в резултат на компостирането на отпадъци от селскостопанска дейност е намаляло изгарянето на селскостопански отпадъци. 24 % считат, че е намалял броят на нерегламентирани сметища. Други 24 % са на мнение, че благодарение на компостирането генерираните селскостопански отпадъци се оползотворяват екологосъобразно. 9 % от запитаните не могат да преценят какъв е

ефектът от компостирането. Прави впечатление обаче липсата на негативни отговори – нито един от респондентите не смята, че компостирането няма положителен ефект за околната среда. Отговорите на този въпрос недвусмислено показват убедеността на болшинството от участниците в проучването в ползата от компостирането на биоразградимите отпадъци и конкретно на отпадъците от селскостопанска дейност. Имайки предвид, че 83 % от респондентите са земеделски производители, фактът, че те оценят ползата от компоста за повишаването на плодородието на почвата е показателен за реалния ефект от компостирането. Тъй като повечето от анкетираните са участвали под една или друга форма и в дейностите по проекта, можем да заключим, че благодарение на реализираните проектни дейности е повишена информираността на земеделските стопани, както и готовността им да компостира отпадъците от селскостопанската си дейност /фиг. 6/.

Фиг. 6

Изводи:

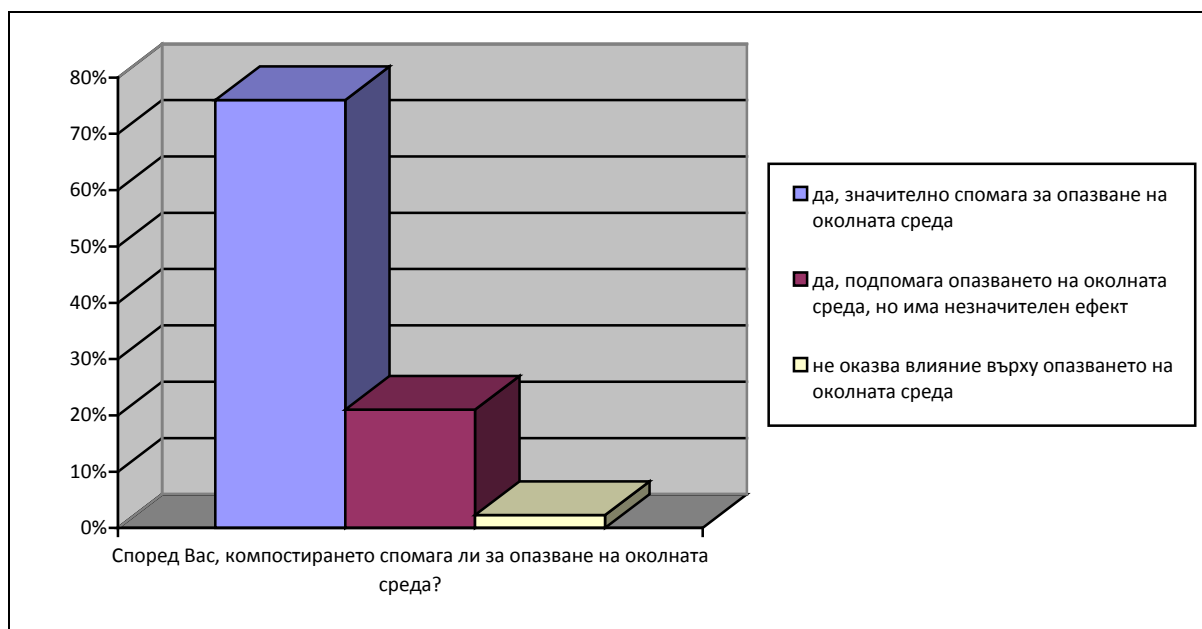
1. Болшинството анкетираните са на мнение, че компостирането на биоразградими отпадъци има значим положителен ефект върху околната среда;
2. 1/3 от анкетираните са на мнение, че благодарение на компостирането на биоразградими отпадъци се допринася за повишаване на почвеното плодородие;

3. В резултат на реализираните проектни дейности е повишена информираността и готовността на земеделските стопани да компостираат отпадъците, генерирани от селскостопанска дейност.

7. Според Вас, компостирането спомага ли за опазване на околната среда?

76 % от анкетираните категорично смятат, че компостирането значително спомага за опазване на околната среда. 21 % са на мнение, че то подпомага опазването на околната среда, но има незначителен ефект. Само един негативен отговор има на този въпрос. Анализът сочи силна подкрепа за компостирането като форма за съхраняване на природните ресурси и практика, щадяща околната среда в по-голяма или по-малка степен /фиг. 7/.

Фиг. 7

Изводи:

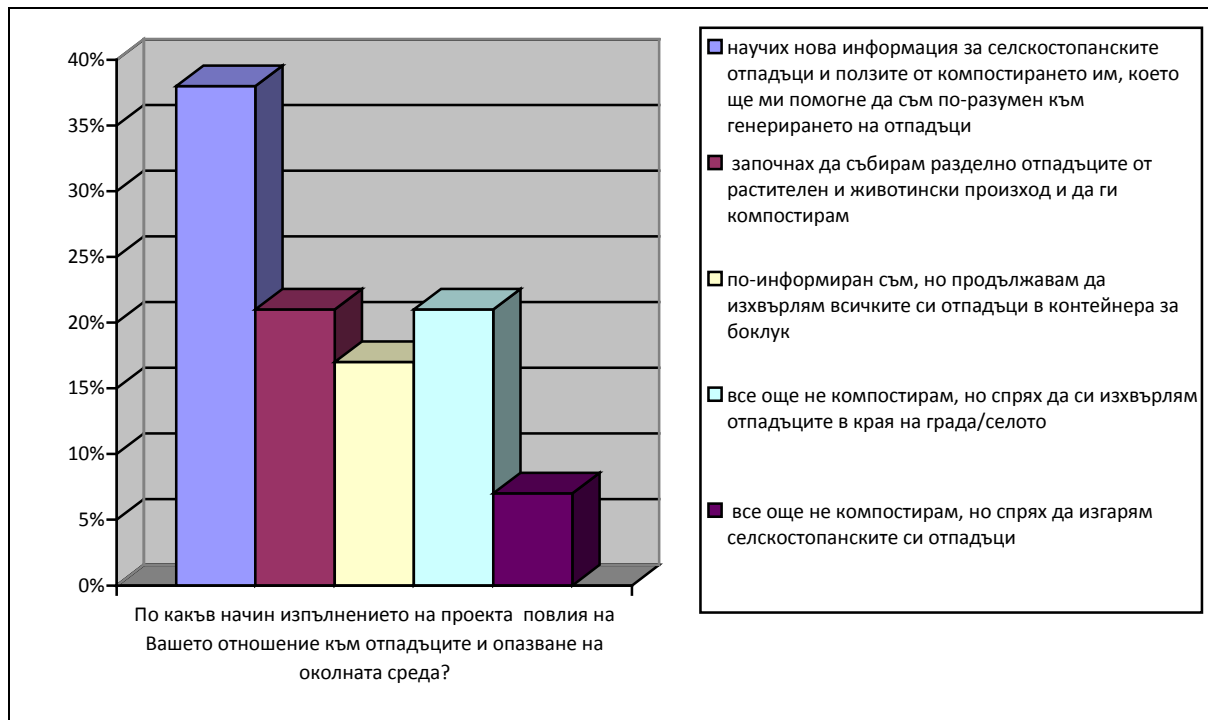
1. Болшинството анкетирани са на мнение, че компостирането на биоразградими отпадъци спомага за опазването на околната среда в по-голяма или по-малка степен.

8. По какъв начин изпълнението на проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци” повлия на Вашето отношение към отпадъците и опазване на околната среда?

На този въпрос 21 % (1/5 от респондентите) споделят, че проектът ги е мотивирал да започнат да събират разделно отпадъците от растителен и животински произход и да ги компостират. Т.е. освен подобрените 6 земеделски стопани, в чиито стопанства да се монтират демонстрационни платформи за компостиране и преминали през специализирано обучение, още други 10 лица са били заинтригувани и стимулирани чрез проекта да започнат да компостират събраните разделно биоразградими отпадъци. В това се изразява и истинската, реална полза от реализирането на проекта! Даже лица, които не са директни бенефициенти по проекта и не са получили демонстрационни съдове за компостиране, са се информирали в достатъчна степен и са били мотивирани да започнат да компостират. Други 38 % от анкетираните пък споделят, че са научили нова информация за селскостопанските отпадъци и за ползите от компостирането им, което ще им помогне да са по-разумни към генерирането на отпадъци. В по-голяма или по-малка степен тези респонденти също са били положително повлияни от проекта, тъй като са променили отношението си към отпадъците и към тяхното генериране. За други 21 % положителният ефект от реализирането на проекта се изразява в това, че въпреки че все още не компостират, вече не изхвърлят отпадъците си в края на населеното място. 7 % от запитаните пък са спрели да изгарят селскостопанските си отпадъци. Последните 2 отговора демонстрират промяна в отношението към околната среда и показват склонност към компостиране. 17 % от запитаните споделят, че в резултат на изпълнението на проекта са по-информирани, но въпреки това продължават да изхвърлят отпадъците си в контейнера за боклук. Тъй като тези респонденти така или иначе все пак полагат някакво старание за законосъобразно справяне с отпадъците – изхвърляне в контейнера, а не изгаряне или изхвърляне на нерегламентирано сметище, можем да приемем, че ако бъдат допълнително стимулирани под една или друга форма, те също могат да започнат да компостират. Прави впечатление, че липсват негативни отговори на този въпрос. Отговорите показват силното положително въздействие на проекта върху възприятието и поведението на респондентите при третиране на биоразградими отпадъци /фиг. 8/.

Фиг. 8

Изводи:

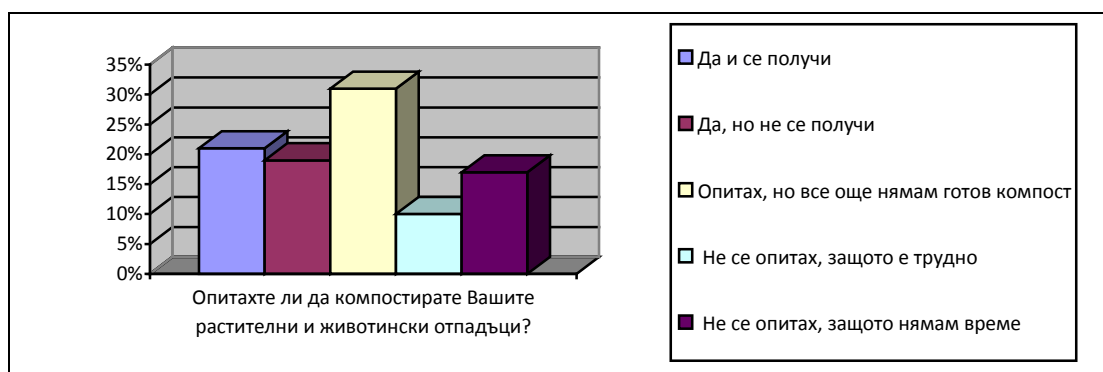
1. Болшинството от респондентите са повлияни положително от реализирането на проекта и са променили своето отношение/поведение към начините за третиране на отпадъците и към опазването на околната среда.
2. Налице са респонденти, започнали да компостират, без да са директни ползватели по проекта (без да са получили демонстрационен съд за компостиране).
3. Необходим е незначителен стимул за вече информирани, но все още недостатъчно мотивирани земеделски стопани да започнат да компостират биоразградимите отпадъци от селскостопанска дейност.

9. Опитайте ли да компостирате Вашите растителни и животински отпадъци?

На този въпрос 21 % (1/5 от респондентите) отговарят положително и категорично – „Да и се получи“! Половината от анкетираните – общо 50 % са опитали, но нямат положителен резултат. От тях 31 % са опитали, но все още нямат готов компост, а останалите 19 % са опитали, но не се е получило. Показателен е фактът, че над 2/3 от участниците в проучването (над 71 %) са опитали да компостират биоразградимите си отпадъци. Тези от тях, които са били по-упорити и настоятелни, полагаха си повече

старание и са спазвали стриктно правилата за компостиране, вече са получили готов компост. Тези, които вероятно са пропуснали нещо по време на цикъла на компостиране, са допуснали забавяне на процеса, поради което все още нямат готов компост. Дори тези 19 %, които прибързано са отговорили, че имат неуспешен опит с компостирането, рано или късно ще се радват на добри резултати. Факт е обаче, че колкото по-стриктни сме в спазването на инструкциите за правилно компостиране, толкова по-бързо ще добием качествен компост. 17 % от запитаните отговарят, че не са опитвали да компостират отпадъците с растителен и животински произход, защото не разполагат с достатъчно време, а други 10 % - защото считат, че компостирането е трудоемко. Нито един от запитаните не смята, че няма смисъл да се компостира. Считаме, че дори тези 27 %, които не са се опитали да компостират, при допълнителна мотивация също ще се насочат към тази екологосъобразна техника за третиране на отпадъците. Тъй като те не са правили опити, все още не са убедени, че да компостираш не е толкова трудно, а даже е лесно и приятно. Отговорите на този въпрос демонстрират висока степен на мотивация и готовност за компостиране, а постигнатият успех е гаранция за продължаване на добрата практика и популяризирането ѝ сред други земеделски стопани и домакинства /фиг. 9/.

Фиг. 9

Изводи:

1. Над 2/3 от участниците в проучването са опитали да компостират биоразградимите си отпадъци;
2. Над 1/5 от респондентите успешно са опитали да компостират биоразградимите си отпадъци;
3. Няма респонденти, които са негативно настроени към компостирането на селскостопански отпадъци;

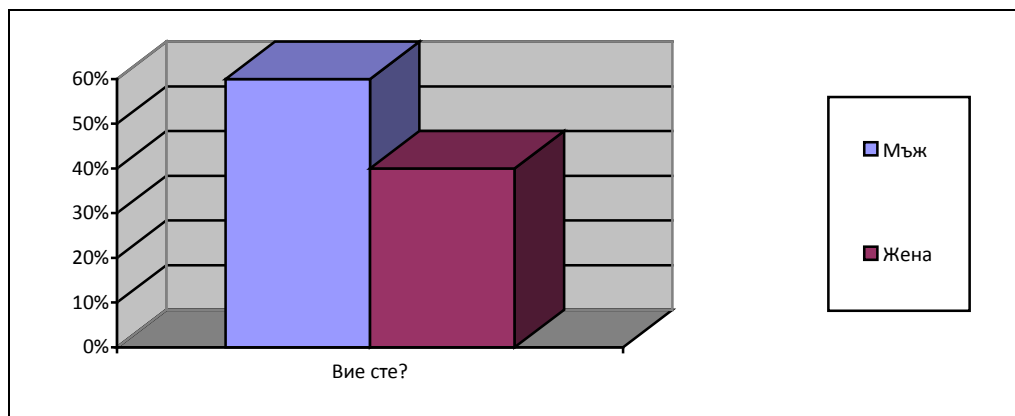

4. Налице е висока степен на мотивация и готовност за компостиране, а постигнатият успех е гаранция за продължаване на добрата практика и популяризирането ѝ сред други земеделски стопани и домакинства;
5. Необходим е незначителен стимул за вече информирани, но все още недостатъчно мотивирани земеделски стопани да започнат да компостират биоразградимите отпадъци от селскостопанска дейност.

Следват няколко въпроса, които имат за цел да дадат информация за възраст, пол, образование, занятие на участниците в проучването. Получената информация може да се обобщи и онагледява по-долу чрез следните графики:

10. Вие сте?

60 % от анкетираните са от мъжки пол, 40 % са жени, което вероятно е логично с оглед на естеството на проучването и на факта, че повечето земеделски производители са мъже /фиг. 10/.

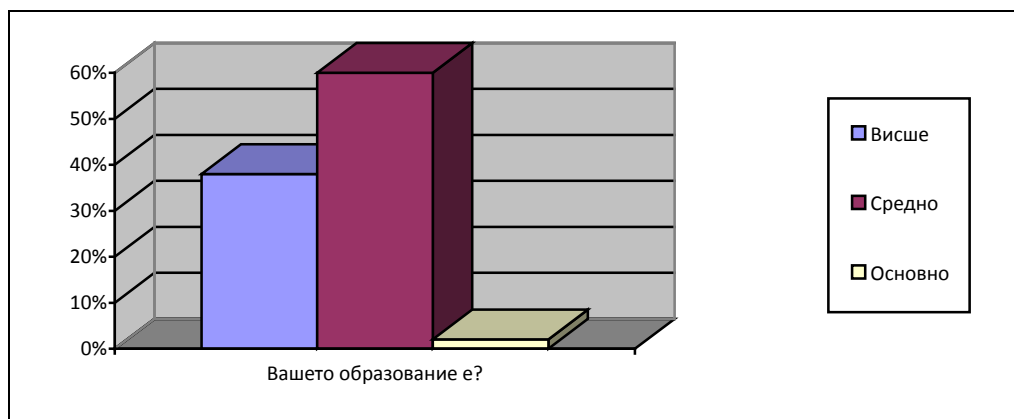
Фиг. 10

11. Вашето образование е?

60 % от запитаните са със средно образование, 38 % са висшистите а 1 участник е с основно образование. Прави впечатление високият процент висшисти, включили се в проучването. От специфичната информация, предоставена при попълването на анкетата, става ясно, че болшинството от респондентите са участвали в информационните дейности по проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци“, имат положително отношение към компостирането като начин за екологосъобразно третиране на биоразградимите отпадъци, мотивирани са и

даже са опитвали да компостираат. Високият процент респонденти с висше и средно образование обясняват до голяма степен успеха на компостирането сред земеделските стопани и участниците в проучването /фиг. 11/.

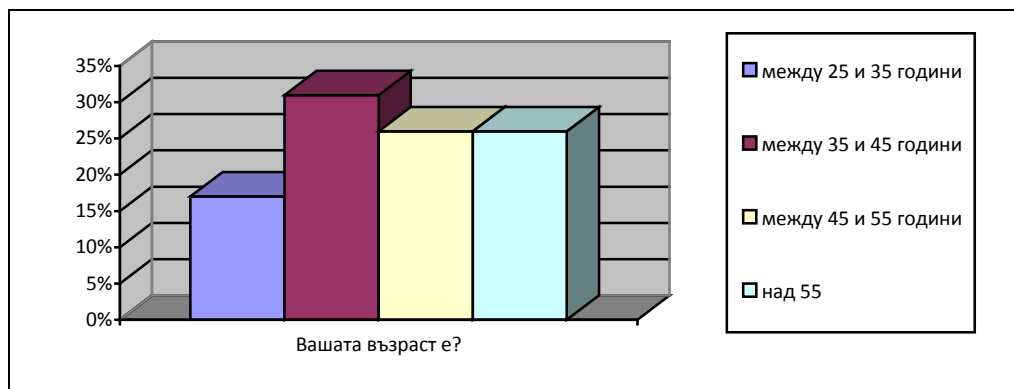
Фиг. 11

Изводи:

1. Болшинството от участниците в проучването са високообразовани лица с висше и средно образование.

12. Вашата възраст е?

Най-много - 31 % от запитаните, са на възраст между 35 и 45 години. Лицата между 25 и 35 години са 17 %, по 26 % са тези на възраст между 45 и 55 години и тези над 55 години. Няма респонденти под 25-годишна възраст. С оглед на факта, че 83 % от участниците в проучването са земеделски производители, можем да заключим, че със селскостопански дейности се занимават предимно хора над 45-годишна възраст, а такива под 25 години не проявяват интерес към земеделските дейности. Въпреки всичко сравнително висок е процентът на младите хора – до 35 години, заети със земеделие – 17 % /фиг. 12/.

Фиг. 12

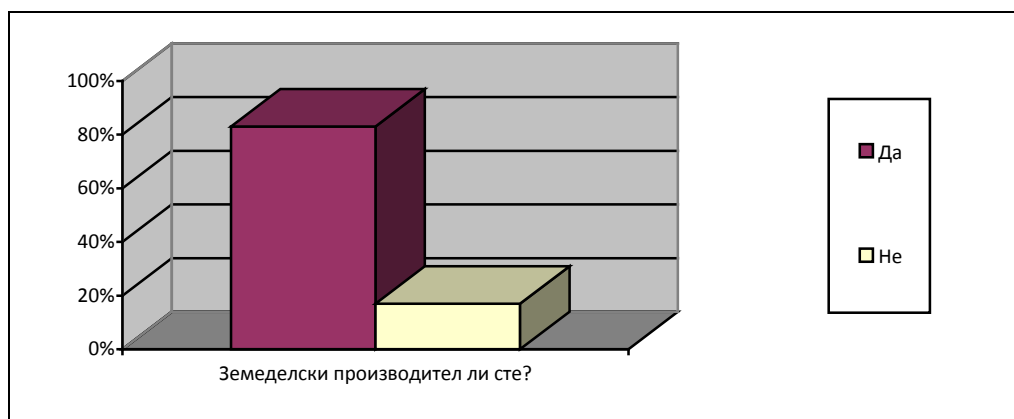

Изводи:

1. Болшинството от участниците в проучването и съответно заети със селско стопанство, са на възраст над 35 години.

13. Земеделски производител ли сте?

83 % от анкетираните са земеделски производители, а останалите 17 % - не. С оглед на показаните по-горе отговори, факти и анализът им, можем да считаме, че дори тези, които не са земеделски производители, се занимават със земеделие в някаква степен или са ангажирани под някаква форма с опазването на околната среда. Считаме, че получените отговори демонстрират висока степен на мотивация сред земеделските производители и останалите респонденти към компостиране и към промяна на отношението и поведението към отпадъците и околната среда /фиг. 13/.

Фиг. 13

Изводи:

1. Болшинството от участниците в проучването са земеделски производители;
2. По-голямата част от респондентите се занимават със селскостопански дейности дори да не са земеделски производители.

II-РА ЧАСТ: ПРЕГЛЕД, ОБОБЩЕНИЕ, АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РАБОТАТА НА ГРУПАТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ В ОБЩИНА ПОМОРИЕ

Групата за наблюдение на процеса на компостиране е създадена на 30.05.2014 г. по време на проведената Кръгла маса по проект «Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци - AGROCOMP». Тогава е обсъден и

приет следният състав на Групата за наблюдение на процеса на компостиране в
Община Поморие:

Членове:

1. Донка Китанова – координатор на проект AGROCOMP
2. Емилия Кунева – представител на Общинска служба Земеделие, Поморие
3. Николай Каприев – представител на Община Поморие, експерт екология
4. Таня Граматикова – представител на Община Поморие, експерт земеделие
5. Марийка Джингова – земеделски стопанин

Резервни членове:

1. Вълко Златев – земеделски стопанин
2. Славей Канариев – земеделски стопанин

По време на Кръглата маса и имайки предвид ангажираността на представители на компетентните публични институции, както и факта, че участието в Групите по наблюдение е доброволно и неплатено, във връзка с улесняване на технологичния процес по наблюдение на компостирането, участниците решават, че наблюдението може да се прилага както на място, така и чрез прилагане на т.нар. камерален метод. Т.е. достатъчно е наличието на актуален снимков материал от платформите за компостиране, който да се обсъжда по време на регулярните срещи на Групите за наблюдение. За решенията от всяка работна среща на Групите за наблюдение се изготвят протоколи с описание на констатирания напредък в компостирането и препоръки, при необходимост.

Групата за наблюдение за Община Поморие провежда общо 3 наблюдения на инсталираните демонстрационни платформи за компостиране. По време на провежданите работни срещи са дискутирани напредъкът в процеса на компостиране, срещнатите проблеми и трудности.

Първата среща на Групата за наблюдение се провежда на **29.08.2014 г.** По време на срещата координаторът на проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци - AGROCOMP“ и член на Групата за наблюдение представя в резюме на останалите участници проведените посещения на 5-те земеделски стопанства, в които са монтирани демонстрационните платформи за компостиране. Представен е снимков материал от платформите за компостиране, кратко резюме на

напредъка, като същият е обсъден от участниците. Участниците в срещата дискутират представената информация, снимковия материал и представените отзиви. Всички са на мнение, че и петимата избрани земеделски стопани отговорно са приели идеята за компостирането като начин за екологично справяне с генерираните отпадъци от селското стопанство. Схваната е основната цел и принципите на компостирането, отчетено е наученото по време на специализираното обучение за компостиране и работа с демонстрационните платформи, ридобитите знания се прилагат на практика в ежедневната работа. Всички членове на Групата за наблюдение са на мнение, че постигнатият напредък в компостирането е много добър, а полученият след време компост ще е с високо качество и ще може да се използва за подобряване плодородието на почвата.

Втората среща на Групата за наблюдение се провежда на **03.10.2014 г.** По време на срещата координаторът на проекта и член на Групата за наблюдение представя в резюме на останалите участници проведените посещения на 5-те земеделски стопанства, в които са монтирани демонстрационните платформи за компостиране. Представен е снимков материал от платформите за компостиране, кратко резюме на напредъка, като същият е обсъден от участниците. Участниците в срещата дискутират представената информация, снимковия материал и представените отзиви. Всички са на мнение, че и петимата земеделски стопани използват платформите за компостиране по предназначение и се грижат за тях като добри стопани. Всички отговорно са приели идеята за компостирането като начин за екологично справяне с генерираните отпадъци от селското стопанство и че виждат реален продукт от отпадъка, нещо, което могат да използват, за да подобрят дейността си и ефективността на работата си. Членовете на Групата за наблюдение са на мнение, че благодарение на компостирането, са намалели количествата селскостопански

отпадъци и е налице отговорно справяне с тях, подпомагащ опазването на околната среда. Постигнатият напредък в компостирането е много добър, а полученият след време компост ще е с високо качество и ще може да се използва за подобряване плодородието на почвата.

Третата среща на Групата за наблюдение се провежда на **23.10.2014 г.** По време на срещата координаторът на проекта и член на Групата за наблюдение представя в резюме на останалите участници проведените посещения на 5-те земеделски стопанства, в които са монтирани демонстрационните платформи за компостиране. Представен е снимков материал от платформите за компостиране, кратко резюме на напредъка, като същият е обсъден от участниците. Участниците в срещата са на мнение, че и петимата земеделски стопани използват платформите за компостиране по предназначение и се грижат за тях като добри стопани. И петимата земеделски стопани са отбелязали съществен напредък в процеса на компостиране, като компостната маса е в напреднал стадий на разграждане/гниене/узряване. Всички земеделски стопани изразяват задоволството си от възможността да оползотворяват отпадъците от селскостопанската си дейност и в същото време са доволни, че допринасят за опазването на околната среда. Членовете на Групата за наблюдение са на мнение, че благодарение на компостирането, са намалели количествата селскостопански отпадъци, понижени са разходите за сметосъбиране и сметоизвозване, в резултат на което по пряк и индиректен начин, се противодейства на измененията в климата в глобален аспект. Постигнатият напредък в компостирането е много добър, очаква се в най-скоро време да е налице готов компост, който да се

използва от земеделските стопани при есенната обработка и подготовка на почвата за новия селскостопански сезон.

Изводи:

1. Земеделските стопани, в чиито стопанства са монтирани демонстрационните платформи за компостиране, ги използват по предназначение и се грижат за тях като добри стопани.
2. В земеделските стопанства, в които са монтирани демонстрационни платформи, компостирането е успешен процес, а готовият продукт може да се използва при есенната обработка на почвата.
3. Всички земеделски стопани изразяват задоволството си от възможността да оползотворяват отпадъците от селскостопанската си дейност и в същото време са доволни, че допринасят за опазването на околната среда.
4. В резултат на компостирането са намалели количествата селскостопански отпадъци, понижени са разходите за сметосъбиране и сметоизвозване.
5. Намалелите депонирани отпадъци от селскостопанска дейност и редуцираните разходи за сметосъбиране и сметоизвозване, имат пряк и индиректен принос към противодействието на измененията в климата в глобален аспект.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

1. Анкетирани са 42 респондента - земеделски производители и други заинтересовани лица от Община Поморие.
2. Цел на проведеното проучване е да се оцени ефекта от процеса на компостиране, ползите от компостирането за степента на замърсяване на местно ниво и очаквания ефект върху околната среда в дългосрочен план, както и да се направи цялостна оценка на ефективността и успеха на проект "Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци".
3. Болшинството от анкетирани са участвали в събитията/дейностите, реализирани по проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци“.
4. Болшинството анкетирани изразява своето задоволство от качеството и количеството на поднесената информация за компостирането и ползите от него.
5. Над 2/3 от запитаните са на мнение, че количеството депонирани селскостопански отпадъци е намаляло или се е повлияло след реализирането на проекта.
6. 2/3 от запитаните са на мнение, че в резултат на компостирането намалява количеството на депонираните селскостопански отпадъци, което е много висок процент в подкрепа на компостирането на биоразградими отпадъци.
7. Почти всички запитани са на мнение, че реализирането на проект „Съвместна промоция на компостирането на селскостопански отпадъци“ оказва значим ефект върху нивото на депонираните отпадъци в община Поморие.
8. Налице е категорична подкрепа и доверие към компостирането като екологосъобразен начин за справяне с биоразградимите отпадъци.
9. Болшинството анкетирани са на мнение, че компостирането на биоразградими отпадъци има значим положителен ефект върху околната среда.
10. 1/3 от анкетирани са на мнение, че благодарение на компостирането на биоразградими отпадъци се допринася за повишаване на почвеното плодородие.
11. В резултат на реализираните проектни дейности е повишена информираността и готовността на земеделските стопани да компостира отпадъците, генерирани от селскостопанска дейност.
12. Болшинството анкетирани са на мнение, че компостирането на биоразградими отпадъци спомага за опазването на околната среда в по-голяма или по-малка степен.

13. Болшинството от респондентите са повлияни положително от реализирането на проекта и са променили своето отношение/поведение към начините за третиране на отпадъците и към опазването на околната среда.
14. Налице са респонденти, започнали да компостират, без да са директни ползватели по проекта (без да са получили демонстрационен съд за компостиране).
15. Необходим е незначителен стимул за вече информирани, но все още недостатъчно мотивирани земеделски стопани да започнат да компостират биоразградимите отпадъци от селскостопанска дейност.
16. Над 2/3 от участниците в проучването са опитали да компостират биоразградимите си отпадъци.
17. Над 1/5 от респондентите успешно са опитали да компостират биоразградимите си отпадъци.
18. Налице е висока степен на мотивация и готовност за компостиране, а постигнатият успех е гаранция за продължаване на добрата практика и популяризирането ѝ сред други земеделски стопани и домакинства
19. Болшинството от участниците в проучването са високообразовани земеделски производители с висше и средно образование, на възраст над 35 години.
20. Земеделските стопани, в чиито стопанства са монтирани демонстрационните платформи за компостиране, ги използват по предназначение и се грижат за тях като добри стопани.
21. В земеделските стопанства, в които са монтирани демонстрационни платформи, компостирането е успешен процес, а готовият продукт може да се използва при есенната обработка на почвата.
22. Всички земеделски стопани изразяват задоволството си от възможността да оползотворяват отпадъците от селскостопанската си дейност и в същото време са доволни, че допринасят за опазването на околната среда.
23. В резултат на компостирането са намалели количествата селскостопански отпадъци, понижени са разходите за сметосъбиране и сметоизвозване.
24. Намалелите депонирани отпадъци от селскостопанска дейност и редуцираните разходи за сметосъбиране и сметоизвозване, имат пряк и индиректен принос към противодействието на измененията в климата в глобален аспект.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПРОЦЕСА НА КОМПСТИРАНЕ ВЪРХУ НИВОТО НА ЗАМЪРСЯВАНЕ В ОБЩИНА ПОМОРИЕ

В резултат на проведеното проучване и на работата на Групата за наблюдение в Община Поморие беше изготвена оценка на въздействието на процеса на компстиране върху нивото на замърсяване. Събраната и обобщена информация от анкетирването беше анализирана, резултатите от проведеното наблюдение на процеса на компстиране бяха подробно разгледани, обобщени и анализирани. В резултат на това се изготви генерална оценка на ефекта от компстирането върху нивото на замърсяване в Община Поморие:

1. Количеството депонирани селскостопански отпадъци в целевата територия е намаляло или се е повлияло след реализирането на проекта.
2. Количеството депонирани селскостопански отпадъци в целевата територия е намаляло или се е повлияло в резултат на компстирането.
3. Реализирането на проект „Съвместна промоция на компстирането на селскостопански отпадъци“ е оказало ефект върху нивото на депонираните отпадъци в община Поморие.
4. Компстирането на биоразградими отпадъци има положителен ефект върху околната среда в целевата територия.
5. Компстирането на биоразградими отпадъци спомага за опазването на околната среда в по-голяма или по-малка степен.
6. Болшинството от респондентите са повлияни положително от реализирането на проекта и са променили своето отношение/поведение към начините за третиране на отпадъците и към опазването на околната среда.
7. В резултат на реализираните проектни дейности е повишена информираността и готовността на земеделските стопани да компстират отпадъците, генерирани от селскостопанска дейност.
8. Налице е висока степен на мотивация и готовност за компстиране, а постигнатият успех е гаранция за продължаване на добрата практика и популяризирането ѝ сред други земеделски стопани и домакинства
9. В земеделските стопанства, в които са монтирани демонстрационни платформи, компстирането е успешен процес, а готовият продукт може да се използва при есенната обработка на почвата, което ще донесе всички преки и индиректни ползи за земеделския стопанин, от една страна, а от друга – за околната среда.

PARTNERSHIP

10. В резултат на компостирането са намалели количествата селскостопански отпадъци, понижени са разходите за сметосъбиране и сметоизвозване.
11. Намалелите депонирани отпадъци от селскостопанска дейност и редуцираните разходи за сметосъбиране и сметоизвозване, имат пряк и индиректен принос към противодействието на измененията в климата в глобален аспект.

Настоящият проект се изпълнява от Сдружение „Европа и Ние”, България в партньорство със Селскостопанската камара на Пънархисар Турция и се съфинансира от ЕС чрез програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България – Турция 2007 – 2013 ССИ номер 2007СВ161РО008

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение можем да обобщим, че компостирането на отпадъците от селскостопанска дейност е един екологосъобразен начин за справяне с генерирания биоразградим отпадък. Той изисква пренебрежимо малко усилия от страна на земеделския стопанин и никакви средства, срещу което се получава безценен продукт с многостранни ползи. Ефектът от компостирането е безспорен и резултатите от настоящото проучване го доказват. Видно е, че е налице много силна мотивация и/или готовност за компостиране сред респондентите на проучването. Малкото песимисти могат лесно да бъдат убедени и насърчени да започнат да компостират биоразградимите отпадъци от стопанството и градината.

Цялостният позитивен ефект от реализирането на проект „Съвместна промоция компостирането на селскостопански отпадъци“ е ясно забележим, а очакваните ползи за околната среда и за нивото на замърсяване ще се отчитат още по-ясно в дългосрочен план. Изградените и монтирани демонстрационни платформи за компостиране са добра практика, популяризирането и разпространението на която ще засили положителния ефект от проекта. Ангажиментът и на местната и регионална власт в продължаващата промоция и внедряване на компостирането на биоразградими отпадъци обаче, е важно условие за успеха на инициативата и превръщането ѝ в необходимост за всяко земеделско стопанство и всеки дом.

ТАЗИ ПУБЛИКАЦИЯ Е НАПРАВЕНА С ПОДКРЕПАТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, ЧРЕЗ ПРОГРАМА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ИПП БЪЛГАРИЯ – ТУРЦИЯ. СЪДЪРЖАНИЕТО НА ПУБЛИКАЦИЯТА Е ОТГОВОРНОСТ ЕДИНСТВЕНО НА СДРУЖЕНИЕ "ЕВРОПА И НИЕ" И ПО НИКАКЪВ НАЧИН НЕ ОТРАЗЯВА ВЪЗГЛЕДИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ИЛИ НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН НА ПРОГРАМАТА.

"ПРОЕКТЪТ СЕ СЪ-ФИНАНСИРА ОТ ЕС ЧРЕЗ ПРОГРАМАТА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ИПП БЪЛГАРИЯ – ТУРЦИЯ CCI НОМЕР 2007CB16IPO008".

Настоящият проект се изпълнява от Сдружение „Европа и Ние“, България в партньорство със Селскостопанската камара на Пънархисар Турция и се съ-финансира от ЕС чрез програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България – Турция 2007 – 2013 CCI номер 2007CB16IPO008

